

Шаренко Максим Сергійович
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри фінансового права
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ FİNTECH В КОРОЛІВСТВІ БЕЛЬГІЯ

В роботі аналізується досвід правового регулювання ринка Fintech Королівства Бельгії. Правове регулювання Fintech Королівства Бельгії ґрунтується на директивах, регламентах, резолюціях та інших нормативно-правових актах ЄС, які лежать в основі бельгійського законодавства. Бельгійське fintech-законодавство адаптоване по норм Європейського Союзу та визначає «правила гри» для Fintech-послуг в Бельгії, дозволяючи бельгійським органам здійснювати фінансове регулювання нагляд, контроль за Fintech-платформами задля дотримання ними відповідних законів, нормативно-правових актів, стандартів, які дають можливість державним органам вести боротьбу з кіберзлочинністю, відмиванням грошей, притягувати винних до відповідальності та надає Fintech-платформам корпоративної прозорості, доброчесності, а споживачам захист від кіберзлочинів, шахрайства та інших злочинів.

Ключові слова: Fintech, фінтех, Королівство Бельгія, Європейський Союз, правове регулювання.

Щодня все більше компаній у всьому світі опановують Fintech та переходять на найновіші технології, які можуть призвести до істотного підвищення ефективності у фінансовому секторі, у тому числі у сферах платежів, фінансування, інвестицій, управління активами та страхування. Однак вони також можуть створювати ризики для стабільності та цілісності фінансової системи, особливо в тих випадках, коли вони діють поза сферою фінансового регулювання та нагляду. Державні органи здійснюють регулювання, нагляд, контроль за Fintech-платформами задля дотримання ними відповідних законів, нормативно-правових актів, стандартів, які дають можливість державним органам вести боротьбу з кіберзлочинністю, відмиванням грошей, притягувати винних до відповідальності та надає fintech-платформам корпоративної прозорості, доброчесності, а споживачам захист від кіберзлочинів, шахрайства та інших злочинів.

Правове регулювання Fintech країн-членів ЄС ґрунтується на директивах, регламентах, резолюціях та інших нормативно-правових актах ЄС, які лежать в основі національного законодавства цих країн, які імплементували в своє національне законодавство норми, які дозволяють здійснювати фінансове регулювання та нагляд за Fintech. Кожна країна додаткове створює внутрішні

національні закони та інші нормативно-правові акти, які більш детально визначають «правила гри» для Fintech-послуг в своїх країнах, створюються нові органи контролю, регулювання, нагляду за Fintech-ринком або надаються нові права та обов'язки вже існуючі органам в цих країнах. Нормативно-правова база цих країн адаптується під директиви, регламенти, резолюції ЄС та не має їм суперечити.

У Королівстві Бельгія правове регулювання Fintech ґрунтується на директивах, регламентах, резолюціях ЄС та національних нормативно-правих актах, наприклад, бельгійський Кодекс економічного права [1], Королівський указ від 5 січня 2023 про регламент розміщення Управління з фінансових послуг та ринків обмежувальні умови щодо розповсюдження віртуальних валют для споживачів [2], закон Бельгії від 11 березня 2018 року про статус і контроль платіжних установ та установ електронних грошей, доступ до діяльності провайдера платіжних послуг та діяльність з випуску електронних грошей, а також доступ до платіжних систем [3] та інших нормативно-правових актах.

Національний банк Королівства Бельгія (NBB) [4] та управління по фінансовим послугам та ринкам (FSMA) [5] є головними органами, які здійснюють нагляд та регулювання Fintech-ринку в країні. Національний банк Королівства Бельгії (NBB) [4] здійснює нагляд не лише за Fintech, а і за страховими компаніями, банками, біржовими брокерськими фірмами, платіжними установами, установами, які проводять операції з електронними грошима на всіх рівнях і має більше повноважень та важелів впливу на економіку країни. У свою чергу, управління по фінансовим послугам та ринкам (FSMA) [5] здійснює нагляд за: фінансовими ринками; за постачальниками фінансових послуг та їх посередниками; інвестиційними компаніями; компаніями з управління фондами, а також здійснює контроль за дотриманням фінансовими установами правил ведення бізнесу та маркетингу фінансових продуктів.

Також, в Королівстві Бельгія є ще органи, які здійснюють нагляд за Fintech-ринком, але за певними напрямками, з вузькою спеціалізацією, наприклад, Федеральна державна служба економіки (FBSE) [6], яка здійснює нагляд та контроль за платіжними послугами і є досить ефективною в боротьбі з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму.

Відповідно до бельгійського законодавства [7], [8], надавачі Fintech-послуг спочатку повинні отримати дозвіл на здійснення Fintech-діяльності в Королівстві Бельгія й зобов'язані мати ліцензію на свою діяльність, якщо компанія планує займатися платіжними послугами, кредитуванням, інвестуванням, управлінням фондами, проводити операції з електронними грошима, віртуальними активами і таке інше. Для отримання ліцензії Fintech-компанія має відповідати ліцензійним умовам, які висуваються до таких компаній і на протязі всієї подальшої

діяльності компанії вона має дотримуватися і відповідати зазначеним ліцензійним умовам, а також Fintech-компанія зобов'язана забезпечувати конфіденційність та безпеку персональних даних свої клієнтів відповідно до загального регламенту захисту даних (GDPR) [9], який застосовується в ЄС.

Відповідно до директиви ЄС про ринки фінансових інструментів на території ЄС [10], інвестиційні послуги, які включають в себе: інструменти грошового ринку; паї в підприємствах спільного інвестування; виконання доручень; інвестиційні консультації; прийом замовлень; передача замовлень; торгівлю; послуги, що гарантують виплати при фінансових збитках; розміщення фінансових інструментів з використанням багатосторонніх торгових механізмів у разі, якщо вони здійснюються щодо фінансових інструментів;- надаються та регулюються виключно ліцензованими організаціями.

Fintech-ринок в Королівстві Бельгія активно розвивається, бельгійське законодавство щодо правового регулювання Fintech-послуг добре адаптоване під законодавство ЄС й відповідає щодо директивам, регламентам, резолюціям і є дуже гарним прикладом для України, як можна адаптувати своє внутрішнє національне fintech-законодавство під норми ЄС. Зараз Fintech-компанії в Україні активно розвиваються, радують українців своїми технологіями, своїми сервісами, а законодавець дає всі можливості для розвитку Fintech в Україні і робить все можливе, щоб удосконалити українське законодавство для розвитку фінансових послуг і досвід Королівства Бельгія в правовому регулюванні Fintech може стати корисним для України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Code of Economic Law. Belgium [Electronic resource] : <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/21384>
2. Regulation of the Financial Services and Markets Authority placing restrictive conditions on the distribution of virtual currencies to consumers, approved by the Royal Decree January 5, 2023 [Electronic resource] : https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-03/reglem_05-01-2023_en.pdf
3. Loi relative au statut et au contrôle des établissements de paiement et des établissements de monnaie électronique, à l'accès à l'activité de prestataire de services de paiement, et à l'activité d'émission de monnaie électronique, et à l'accès aux systèmes de paiement [Electronic resource] : https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2018031107&table_name=loi
4. The National Bank of Belgium [Electronic resource] : <https://www.nbb.be/en>

5. Financial Services and Markets Authority [Electronic resource] : <https://www.fsma.be/en>
6. The Federal Public Services Economy [Electronic resource] : <https://economie.fgov.be/en>
7. The Act of 26 March 2018 regarding the legal status and supervision of credit institutions and electronic money institutions, access to the undertaking of payment service providers and to the activity of issuing electronic money, and access to payment systems [Electronic resource] : <https://www.nbb.be/en/financial-oversight/prudential-supervision/areas-responsibility/payment-institutions-and-electroni-1>
8. Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market [Electronic resource] : <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/2366/oj>
9. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) [Electronic resource] : <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>
10. Markets in Financial Instruments Directive [Electronic resource] : <https://www.esma.europa.eu/publications-and-data/interactive-single-rulebook/mifid-ii>.